

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

Caput XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

navigarent. Quam quidem Epistolam Baronius scriptam esse credidit Volufiano & Anniano Coss. post Concilium Arelatenfe, cum Constantinus Episcopos ad sedes proprias redire iussisset. Verum hæc sententia ferri non potest, cum Arelatenfe Concilium congregatum sit Calendis Augusti, Consulatu Volufiani & Anniani: Epistola verò Petronii Anniani Præfecti Prætorio, & Juliani eius collegæ ad Celsum Vicarium, data sit 4. Calendas Majas Triveris. Alioqui dicendum esset, Episcopos partis Donati ex Concilio Arelatenfi rediisse eo tempore, quo Concilium ipsum nondum erat congregatum. Proinde hanc Epistolam Præfectorum scriptam esse oportet anno Christi 315. aut 316. Quo tempore Domitius Celsus Vicariam Præfecturam in Africa administravit.

CAPUT XIII.

ACceptis Constantini literis quas superiori capite retulimus, Domitius Celsus Cæcilianum Episcopum & adversarios eius ad se accessit. Quibus literas Principis cum legisset, sicut à Constantino præceptum fuerat; Cæcilianus iram atque indignationem Constantini ex literarum asperitate concipiens, confestim ad Comitatum perrexit, quò Constantini literis, ut supra memoravi, jam fuerat evocatus. Cum igitur Mediolanum pervenisset, ubi Constantinus tunc temporis morabatur; Imperator de illius adventu certior factus, causam omnem quæ inter Cæcilianum & adversarios eius jam dudum agitabatur, imperiali sententia statuit terminare. Ac primum quidem Cæcilianum & accusatores illius sibi exhiberi iussit in consistorio. Deinde auditis utriusque partis allegationibus, omnique controversia diligentissime & cautissime discussa atque examinata (nihil enim ipsum latere poterat, quippe cum Acta omnia tam Ecclesiastica quam Proconsularia ad eum missa essent; ipse quoque præsto esset Ingentius) tandem prolata sententia Cæcilianum innocentem; Episcopos autem partis Donati calumniosissimos pronuntiavit. Ita Augustinus in Epistola 162. ubi Constantini factum excusare conatur, qui de causa Ecclesiæ post Episcoporum iudicia ausus fuerit iudicare. Ait enim Augustinus illum assiduis & prope quotidianis Donatistarum interpellationibus victum, id fecisse. Nam initio quidem cum ab Arelatenfi iudicio ad ipsum provocassent, eos acerbissime repulerat. Postea tamen cessit molestissimis eorum postulacionibus, ut post Episcopos ipse laicus in causa Ecclesiæ iudicaret; non quòd suum iudicium in huiusmodi controversiis sacerdotali iudicio anteferendum putaret; quippe qui tantum honorem tribuerit iudicis Antistiti, ut res ab illis iudicatas pari loco atque auctoritate habendas esse censuerit, ac si Deus ipse iudicasset. Sic enim loquitur in Epistola ad Episcopos post Arelatenfe Concilium. Sed ideo post Episcopos causam illam iudicandam suscepit, ut omnem criminandi & tumultuandi occasionem Donatistis in posterum adimeret, pacemque & concordiam, quam geminata Episcoporum iudicia restituere in Africa non potuerant, Imperiali iudicio resarciret. Neque enim licebat posthac Donatistis, ab Imperatoris sententia provocare, sicut ab Epi-

scoporum iudicio antea provocaverant. Hæc sunt causæ, quæ religiosissimum Imp. & Christianæ pacis studiosissimum, ad suscipiendum huius causæ iudicium impulerunt. Qui si in eo erravit, quòd de causa Ecclesiæ post Episcopos ipse laicus cognoscere & iudicare non debuit, ignoscendum certe est Imperatori, nudius tertius Christiano, neque adhuc Cathumeno; nondum certe fideli, id est, nondum baptizato. Augustinus quidem in dicta Epistola scribit, Constantinum ob hanc culpam postea ab Episcopis veniam petivisse; tunc scilicet cum Sacramentum baptismi suscepit. Sed de his hæcenus. Redeamus ad iudicium Constantini. Recitatum id fuit in collatione 3. Carthagenensi. Sic enim legitur in cap. 516. *Recitatio iudicii Constantini, quo apud se quoque Cæcilianum fuisse purgatum post Arelatenfe Concilium significat Imperator. Ubi tamen intelligere debemus, non ipsam Constantini sententiam prout gestis in consistorio habitis expressa fuerat, sed tantum Epistolam ad Eumalium Vicarium Africa, in qua Constantinus sententiam à se prolatam exposuerat, recitatum fuisse. Docet id Augustinus in Brevario collationis 3. cap. 19. Recitatum est iudicium Constantini, quemadmodum se inter partes causam Cæciliani cognovisse, ad Eumalium Vicarium Africa scripsisset; quo remotis omnibus arbitris Cæcilianum innocentem, illos calumniosissimos comperisse testatus est; commemorans etiam in Arelatenfi oppido pro Cæciliano factum Episcopale iudicium, cui iudicio iam plurimi ex dissensione confenserant, reliquis adhuc resistentibus & discordantibus. Unde ipse de re tota inter partes coactus est iudicare, &c.* In quibus verbis observandum est, Constantinum remotis omnibus Arbitris iudicare voluisse, ob reverentiam scilicet Christianæ religionis, ne Antistitum jurgia ac dissensiones Gentilibus innotescerent. Ideò remotis Officialibus, & consistorianis iudicibus, quorum plerique adhuc dæmonum superstitioso cultui dediti erant, solus ipse hoc iudicium agitavit. Extat etiam apud eundem Augustinum in libro 3. contra Cresconium cap. 71. pars sententiæ tunc prolata à Constantino, quam hic apponere operæ pretium duxi, præsertim cum à Baronio sit prætermissa: *In sero adhuc & verba Constantini ex literis eius ad Eumalium Vicarium, ubi se inter partes cognovisse, & innocentem Cæcilianum comperisse testatur. Cum enim narrasset in his que supra locutus est, quemadmodum ad iudicium eius post Episcopalia iudicia partes perductæ fuerint. In quo per vidi, inquit, Cæcilianum vicarium omni innocentia præditum, ac debita religionis sua officia servantem, eoque ita ut oportuit, servantem, nec ullum in eo crimen reperiri potuisse eidem apparuit, sicut absens fuerat adversariorum suorum simulatione compositum. Porto hæc Epistola ad Eumalium data est quarto Idus Novembris Sabino & Rufino Coss. ut scribit Augustinus in libro ad Donatistas post collationem. Videtur autem hic esse Eumelius, cuius mentio fit in lege 2. codice Theod. de calumniatoribus.*

CAPUT XIV.

Post auctoritatem iudicii Imperialis, Donatistas conquiscescere jam decebat. Nec tamen quavis tot iudiciis victi atque oppressi, pervicacissimis contentionibus finem imposuerunt; sed furere